

Jong SKB test de vitaliteit van de bodemsector

Zijn we wel zo vitaal als we denken?

Jong SKB testte de vitaliteit van het werkveld Bodem met een enquête op BodemBreed 2012. De enquête werd door 130 mensen enthousiast ingevuld. Door de oogharen bekeken vinden bodemprofessionals zichzelf zeer vitaal. Jong SKB heeft de resultaten van de enquête eens goed bekeken en komt tot een iets andere conclusie: we zijn oud en traditioneel én denken de bovengrondse wereld te veroveren zonder inhoudelijke vernieuwing.

Het bestuur van Jong SKB: Saskia van Miltenburg (MWH), Marc Verheul (Deltares), Tessa Verschoor (Tauw), Rob Dijkster, Witteveen+Bos, Corinne Koot (Witteveen+Bos) en Gerard Ros (NMI)

BODEMPROFIEL

Jong SKB legde tien meerkeuzevragen voor aan de bezoekers van BodemBreed 2012. De vragen gingen in op huidige en toekomstige lifestyle van bodemprofessionals, hun interesses en behoeftes, (nieuwe) trends in het werkveld en de rol van jonge professionals binnen de eigen organisatie. De vitaliteitstest was in de eerste plaats bedoeld om deelnemers op een ludieke manier te prikkelen om eens na te denken over hun eigen vitaliteit. Gezien de enthousiaste respons en de voor ons soms verrassende antwoorden delen wij graag de uitkomsten van deze test met u in dit artikel. Hierbij wordt opgemerkt dat de test een beperkte steekproef is en dat deelnemers van Bodembreed niet een exacte afspiegeling zijn van de bodemsector als geheel.

Allereerst de kennismaking: van de geënquêteerden werkt 68% langer dan 10 jaar in de bodemsector (81% langer dan 5 jaar). Eigenlijk geen verrassing, het congres wordt door en voor het werkveld georganiseerd en het wordt naast kennisoverdracht ook gebruikt als een jaarlijks weerzien van bekenden. Het feit dat meer dan 80% langer dan 5 jaar actief is in de bodem betekent dat 20% van de deelnemers gezien kan worden als 'nieuwkomer' of als een professional uit een aangrenzend vakgebied. Op zich is 1/5 nieuwkomers niet weinig, maar gezien de inzet op verbreding van bodemthema's hadden wij verwacht dat dit meer nieuwkomers zou aantrekken.

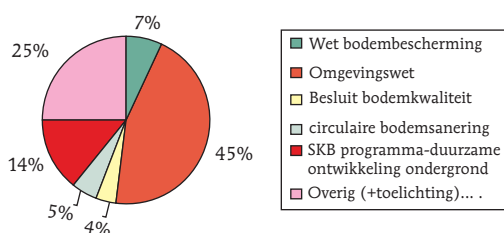
De bezoekers van BodemBreed bestaan voor ongeveer 40% uit ambtenaren en voor 40% uit adviseurs. De overige 20% is afkom-

stig uit wetenschap, onderwijs, aannemerij, laboratoria, etc. De beperkte aanwezigheid van het uitvoerend bedrijfsleven is, gezien hun rol in de bodemsector, opmerkelijk. Een andere sector die volledig ontbreekt, is de industrie (chemisch, gas, olie, voedingsmiddelen, etc.). De industrie vindt en voelt zichzelf blijkbaar geen speler bij dit congres. De vraag is: waarom ontbreekt deze sector?

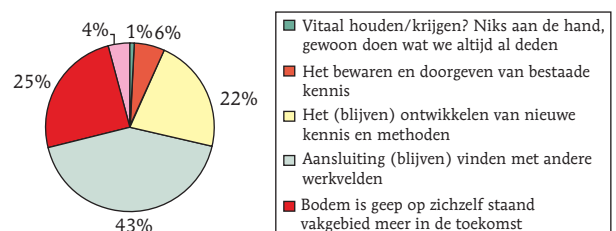
En waar zijn de studenten, de toekomst? Met hun 1% aanwezigheid is de participatie van studenten (BSc, MSc, PhD) bedroevend laag. Het wegvallen van de posterpresentaties wegens te weinig animo zal hier toe zeker hebben bijgedragen. Wat ons betreft erg jammer en wij hopen dan ook dat posterpresentaties en -prijzen weer snel nieuw leven worden ingeblazen. Daarnaast is de laatste jaren het aantal bodem- en milieukunde studenten fors gedaald, maar zijn er tegelijkertijd ook weer tegengestelde bewegingen, zoals het Kennis- en Onderwijscentrum Bodem en Ondergrond voor het HBO (KOBO-HBO) initiatief en het groeiende aantal studenten bij de BSc-opleiding Bodem, Water, Atmosfeer aan Wageningen Universiteit. Belangrijk is dat deze nieuwe lichte aansluiting vindt bij het werkveld. Wellicht kan de toegang voor studenten gratis worden? Er geldt op dit moment al een gereduceerd tarief, maar dit kan nog steeds een drempel vormen.

Bij de vraag 'Wat doen we voor werk over 5 jaar?' geeft 30% aan dat ze vergelijkbare werkzaamheden zullen blijven uitvoeren, is 30% begonnen aan een nieuwe baan binnen de bodemsector, denkt 14% een nieuwe baan te hebben buiten de bodemsector en

Belangrijkste veranderingen in de bodemwereld

Wat is volgens jou belangrijk om de bodemsector vitaal te houden in de toekomst

is 5% met pensioen. De overige 22% heeft geen flauw idee of durft geen uitspraken te doen over de toekomst. Goed nieuws dus, want de meerderheid is en blijft 'trouw' aan de bodem.

De bodemsector is helemaal niet zo vitaal als we denken

BODEMVORMING

De komst van de Omgevingswet wordt gezien als de belangrijkste ontwikkeling (46%) in het bodemwerkveld. Zeer opmerkelijk wordt het SKB-DOO programma maar door 14% genoemd. Betekent dit dat wet- en regelgeving meer impact heeft dan kennisontwikkeling en innovaties? Opvallend is dat 25% van de mensen 'overig' hebben aangevinkt en de antwoorden daar divers zijn. Deze 25 vindt 'bodem en ondergrond' / structuurvisies, de economische recessie, bodemenergie, Kaderrichtlijn water of koppeling met landbouw- en maatschappelijke thema's belangrijk.

Op de vraag welk onderwerp de meeste interesse heeft, wordt het brede programma van 'BodemBreed' natuurlijk bevestigd, namelijk bodemverontreiniging (22%), bodemenergie (10%), ecosysteemdiensten (25%), ordening van de ondergrond (21%), onderwijs (8%), onderzoek en ondergrondse infra (5%). Conclusie: Het programma sluit zoals te verwachten aan bij de aanwezigen, anders komt men natuurlijk niet. Of had het animo groter kunnen zijn bij een ander programma?

VITALITEIT VAN DE BODEM(KUNDIGEN)

Van de geënquêteerden vindt 89% de bodemsector redelijk tot zeer vitaal. En op de daarop volgende vraag: 'Wat we moeten

doen om werkveld vitaal te houden' is de belangrijkste boodschap: 'verbreden én aansluiting zoeken met andere werkvelden (43%)'. Slechts 25% van de deelnemers geeft aan dat de sector bodem in de toekomst geen op zichzelf staand vakgebied meer is: de bodem zal als integraal onderdeel binnen andere werkvelden worden opgenomen. Opvallend is dat slechts 22% aangeeft dat de ontwikkeling van nieuwe kennis essentieel is om vitaal te blijven in en voor de toekomst. Begrijpt u het nog? We vinden onszelf zeer vitaal, maar de meerderheid denkt dat de bodemsector alleen blijft bestaan als we in staat zijn om onszelf te verbreden dan wel te integreren binnen andere sectoren. Als we moeten verbreden en algemene ondergrondregisseurs moet worden, hoe en door wie vindt kennisontwikkeling en innovatie dan plaats? Vindt dit dan plaats door de instroom van jonge professionals? Immers bijna 50% verwacht dat vernieuwing binnen de bodemsector afkomstig is van innovaties gedreven door jong professionals. Of deze constatering juist is moeten we ons afvragen. Zoals Jong SKB in een eerder artikel in Bodem (nr. 2 juni 2012) al heeft opgemerkt is een goed onderwijsprogramma, waarbij het onderwijs nauw aansluit bij de praktijk, hard nodig.

Wat is Jong SKB?

Jong SKB is voor alle geïnteresseerde twintigers en dertigers die in het werk te maken krijgen met het onderwerp 'bodem en ondergrond'. Er is geen harde leeftijdsgrens, wel jong van geest!

Jong SKB is het netwerk van jonge professionals van SKB Duurzame ontwikkeling van de ondergrond. Wij verbinden jongeren met overheden en marktpartijen in hun zoektocht naar vernieuwing, verbetering en verbreding van het beheer van de (onder)grond. Daarnaast verbinden wij ons ook met andere werkvelden en jongeren netwerken.

Jong SKB faciliteert jong professionals in het opbouwen van een eigen netwerk met elkaar en met de ervaren vakmensen. Door vier bijeenkomsten per jaar zorgt Jong SKB voor netwerkmogelijkheden en kennisverbreding. De bijeenkomsten zijn erop gericht om aan de slag te gaan met actuele ontwikkelingen en vraagstukken met betrekking tot de (onder)grond.

Investeren in kennis en innovatie is ons inziens de ruggengraat/basis van een vakgebied, maar wordt niet belangrijk gevonden. Betekent dit dat we met de huidige kennis en technieken in staat zijn om alle lopende en toekomstige problemen op te lossen? De realiteit lijkt wat weerbarstiger te zijn. Oh ja, jong professionals worden verder wel als een zeer belangrijk onderdeel gezien van organisaties, omdat ze ook nieuwe netwerken creëren (16%), ze tegen heilige huisjes durven te schoppen (16%) en ze de organisatie scherp houden (18%). In dit licht is 1% student van de maximaal 20% nieuwkomers (waarvan een aanzienlijk deel bestaat uit senioren uit andere werkvelden) zeer beperkt.

ZORGEN VOOR EEN GEZONDE BODEM

Na het kritisch beoordelen van de ingevulde enquête is de bodemsector helemaal niet zo vitaal en toekomstgericht als 'we' (lees: bodemprofessionals) denken. De Omgevingswet (oude wijn in nieuwe zakken) wordt gezien als de belangrijkste toekomstige ontwikkeling. We zijn geweldig aan het verbreden, maar verdiepen in nieuwe onderwerpen wordt niet belangrijk geacht. Ons (dringende) advies is daarom: investeer in onderwijs, kennisontwikkeling, innovatie en kennisoverdracht op het gebied van bodemverontreinigingen en –sanering en duur-

zame (landbouwkundige) productiesystemen, en leer bestaande kennis toe te passen in nieuwe ondergrondse thema's (reststoffen, energie, etc). Laten we daarbij ook verder kijken dan Nederland alleen. Belangrijk hierbij is dat het onderwijs direct betrokken wordt bij nieuwe initiatieven, zodat studenten hiermee ook kennis maken met en geïnspireerd worden door actuele onderwerpen. In dit kader is Jong SKB samen met KOBO en I&M aan het verkennen hoe via kennisvragen uit STRONG een impuls kan worden geven aan het hoger onderwijs (HBO en WO).

Dan hebben we elkaar weer meer te vertellen op BodemBreed en volgt de instroom van slimme en enthousiaste jong professionals vanzelf. Hopelijk niet om een werkveld in stand te houden, maar omdat de maatschappelijke uitdagingen voor bodem en ondergrond in Nederland en daarbuiten er om vragen!

PS: Wij zien overigens vele bodemprofessionals om ons heen die zeer vitaal zijn, vele nieuwe initiatieven ontplooiën en juist erg gericht zijn op de toekomst van het werkveld, onderwijs en jonge professionals. Jong SKB ondersteunt deze mensen van harte en wij werken graag mee om deze initiatieven een stap verder te brengen!
